

Evaluatiemoeheid

Beter evalueren met *evalytics*

Evalueren. Het is iets waar maar weinig interesse in getoond wordt door studenten. En al helemaal als dit op eigen initiatief moet gebeuren. Hierdoor blijven responspercentages achter, hoeveel moeite je er ook in lijkt te stoppen als organisatie. Wat maakt evalueren nu zo moeilijk en wat kan je doen om evaluatiemoeheid te voorkomen... In deze whitepaper de oorzaken en een aantal praktische tips.

‘Wat jij niet wilt dat u geschiedt, doet jij dat ook een ander niet’

Stel je voor: aan het eind van een periode ontvang je 10 evaluatieformulieren, elk met meer dan 50 vragen. Zou jij de tijd nemen om deze in te vullen? En stel dat je, na veel inspanning, deze vragenlijsten invult, maar vervolgens geen feedback terugkrijgt? Zou je in de volgende periode dezelfde moeite weer doen? Vermoedelijk niet.

Een belangrijke oorzaak van ‘evaluatiemoeheid’ is dat de instelling onvoldoende rekening houdt met de belevingswereld van de student. De redenen hiervoor zijn begrijpelijk: er is afgesproken dat elk vak moet worden geëvalueerd, en zowel de instelling, de faculteit én de opleiding willen vragen stellen. Om dit vervolgens weer organisatorisch goed in te richten is en blijft een uitdaging. Het resultaat is dat de student overspoeld wordt met evaluatieverzoeken.

De vuistregel? Zou je het zelf niet zien zitten om de evaluatie in te vullen? Dan zal de student hier hetzelfde over denken.

Praktische handvatten:

- Evalueer vakken niet elk jaar. Stel een helder evaluatieschema op binnen de opleiding (zie tip 1).
- Focus op evaluaties waar ze het meest nodig zijn, zoals bij nieuwe vakken of vakken die eerder ondermaats presteerden (zie tip 1).
- Beperk het aantal vragen per evaluatie (zie tip 2). Zorg dat vragen kort en bondig zijn (zie tip 3). Laat de vragen waar niks mee gedaan wordt weg (zie tip 2).
- Zorg dat je een terugkoppeling geeft aan studenten (zie tip 5).
- Spreid evaluaties, bij voorkeur door ze in de (laatste) les af te nemen (zie tip 4).
- Betrek studenten bij het evaluatieproces (zie tip 5)

1. Evalueer vakken niet elk jaar en focus je op evaluaties waar ze nodig zijn.

Veel opleidingen hanteren het beleid om ieder vak jaarlijks te evalueren. Maar vraag jezelf af: is dit altijd noodzakelijk? Tenzij er specifieke aanleidingen zijn, zoals het introduceren van een nieuw vak, een wijziging in de inhoud of eerdere evaluatieresultaten die verdere evaluatie rechtvaardigen, kun je overwegen om een vak niet elk jaar te evalueren. Een tweejaarlijkse evaluatie kan voldoende zijn. Dit vermindert het aantal evaluaties voor studenten en stelt hen in staat om deze evaluaties met meer aandacht te benaderen.

Natuurlijk is de logistiek hiervan complexer omdat je moet bijhouden welke vakken wanneer aan de beurt zijn voor een evaluatie. Dit vraagt ongetwijfeld meer organisatie dan simpelweg ieder vak jaarlijks te evalueren. Maar laten we eerlijk zijn: wat is de waarde van evaluaties met een responspercentage van minder dan 20%? In zo'n geval kun je jezelf afvragen of het evalueren überhaupt wel zin heeft?

2. Hou evaluaties kort en bondig, stel gerichte vragen en bedenk waarom de vraag eigenlijk gesteld wordt.

Evaluaties zijn geen wetenschappelijke onderzoeken. Het hoofddoel is het verzamelen van constructieve feedback.

Uitgebreide vragenlijsten en gecompliceerde vragen kunnen studenten ontmoedigen om deel te nemen.

Daarom is het essentieel dat evaluaties beknopt blijven. Wij bevelen aan om niet meer dan 12 vragen te stellen. Overweeg om zowel korte als uitgebreidere versies (die je slechts incidenteel afneemt) te gebruiken.

Aanbevelingen voor vragenlijsten:

- Denk na over het belang van elke vraag. Als je je afvraagt of je actie zal ondernemen op basis van de resultaten en het antwoord is nee: schrap de vraag.
- Zorg bij gebruik van standaard vragenlijsten dat ze ruimte bieden voor de toevoeging van specifieke vragen door de opleiding of vakcoördinator.
- Het beperken van het aantal vragen leidt automatisch tot het focussen op de essentie.
- Geef degenen die de vragen opstellen een gevoel van inspraak. Laat hen weten dat ze bijvoorbeeld drie specifieke vragen mogen toevoegen. Dit versterkt hun gevoel van betrokkenheid en autonomie, wat kan leiden tot minder weerstand.
- Uniforme vragenlijsten hebben voordelen, maar mogen niet het ultieme doel zijn. Vergelijkbare gegevens in managementrapportages zijn waardevol, maar het is cruciaal dat de vakcoördinator zich verbonden voelt met de evaluatie. Dit zal op zijn beurt de studenten motiveren om deze in te vullen.

3. Stel duidelijke en relevante vragen die direct betrekking hebben op het onderwerp.

Een vraag is geen intelligentietest. Desondanks komen we vaak complexe formuleringen tegen. Goed geformuleerde vragen komen iedereen ten goede, zelfs de meest scherpzinnige studenten.

Streef ernaar om zinnen te beperken tot 15 à 20 woorden. Als je het punt bondig kunt overbrengen zonder de essentie te verliezen, dan zit je op de goede weg. Hoewel een evaluatie niet per se in taalniveau B1 hoeft te zijn opgesteld, is

het belangrijk om onnodig complex taalgebruik te vermijden. Zorg ervoor dat degenen die de evaluatievragen opstellen goed zijn geïnformeerd over het belang van heldere en begrijpelijke formuleringen.

4. Zorg voor een goede timing van evaluaties.

Zoals eerder aangehaald in de inleiding, speelt de timing van evaluaties een cruciale rol. Wanneer alle evaluaties gelijktijdig worden verzonden, raakt de student overweldigd. Maar hoe optimaliseer je nou de timing van je evaluaties? Voer de evaluatie uit tijdens het laatste college van het vak dat je wilt evalueren. Diverse digitale tools bieden mogelijkheden om een evaluatie 'live' tijdens een college uit te voeren. Dit zorgt niet alleen voor een natuurlijke spreiding, maar ook voor een verhoogde participatiegraad; studenten ervaren vaak een grotere (sociale) druk om mee te doen als de docent erom vraagt.

Als je ervoor kiest de evaluatie niet tijdens het laatste college te houden, zorg dan dat de periode tussen het college en de evaluatie zo kort mogelijk is. Studenten verleggen hun focus immers snel naar de volgende cursus.

Probeer evaluaties niet op dezelfde dag te plannen. Door wat ademruimte tussen de verschillende evaluaties te laten, voorkom je dat studenten worden overstelpt met vragenlijsten.

5. Betrokkenheid van Studenten

Het betrekken van studenten bij evaluaties kan een uitdaging zijn. Vaak voelen studenten zich niet echt aangesproken tot het evaluatieproces, en dat is begrijpelijk. Zij worden vaak aan de zijlijn gehouden, zonder invloed op de vragen of

feedback over de uitkomsten. Tel daarbij op dat ze overladen worden met tal van evaluaties, en het is geen verrassing dat de respons laag is.

Wat kan je doen om de studenten te betrekken bij het proces?

- Als je kinderen hebt dan zul je het herkennen. Laat je (jonge) kinderen meehelpen met koken en ineens eten ze hun bord wel leeg. Als je de studenten, via bijvoorbeeld de studentenraad, inspraak geeft in de vragen, dan zullen de studenten meer autonomie en betrokkenheid ervaren, wat resulteert in een hoger responspercentage. Laat de studenten bijvoorbeeld twee standaardvragen formuleren.
- Zorg dat de studenten na elke evaluatie feedback krijgen. Zorg dat een medewerker verantwoordelijk is voor dit proces: het beste kan de vakcoördinator de feedback sturen. Probeer de feedback zo inhoudelijk mogelijk te maken (zodat je laat zien dat er aandacht aan is besteed).

6. Informeer studenten en maak het onderdeel van routine

Wanneer studenten vooraf niet voldoende geïnformeerd worden over het evaluatieproces en het belang ervan, zullen zij minder geneigd zijn om hieraan deel te nemen. Voor hen kan het dan overkomen als het zoveelste berichtje dat ze ontvangen van de Universiteit of Hogeschool. Goede informatie vooraf kan een aanzienlijke impact hebben op hun betrokkenheid en het gevoel van urgentie omtrent evaluaties.

Tips:

- Besteed tijdens de introductieweek voor nieuwe studenten specifiek aandacht aan het evaluatieproces en het belang ervan. Het is een waardevolle toevoeging als je tijdens deze sessies ook ingaat op het geven van constructieve feedback, vooral bij open vragen. Eerstejaars studenten zijn in deze fase nog 'kneedbaar' en kunnen hierdoor makkelijker de gewenste richting op gestuurd worden.
- Zorg dat er minstens één keer per jaar wordt stilgestaan bij het belang van evaluaties. Dit is een kans om te benadrukken waarom je evalueert en wat er met de uitkomsten gebeurt. Zorg voor nog meer betrokkenheid door studenten op dat moment hun eigen suggesties en wensen over het evaluatieproces te laten delen.

Behoeftte aan meer tips om beter te evalueren?

Download dan onze whitepaper over [responspercentages](#). Of bekijk de whitepaper [efficiënt evalueren](#).

Wil je weten wat Evalytics voor jouw organisatie kan betekenen?

Neem dan vrijblijvend contact met ons op via contact@evalytics.nl